

Poznámky z teórie kriviek a plôch

Krivky

Definovať krivku možno zjednodušene ako dráhu bodu pri pohybe, teda jednoparametrickú množinu bodov.

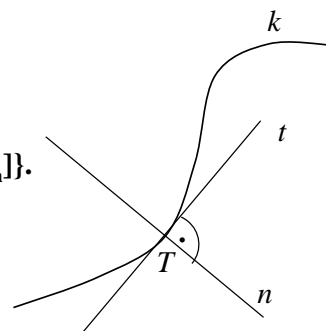
Rozdelenie kriviek:

1, **rovinné** – môžu byť vyjadrené:

- explicitne $y = f(x)$, kde $x \in I$, I je interval,
- implicitne $f(x, y) = 0$,
- parametricky $x = f(t)$, $y = g(t)$, $t \in I$,
- graficky – množinou bodov $\{[x_1, y_1], [x_2, y_2], \dots, [x_n, y_n]\}$.

2, **priestorové** – môžu byť vyjadrené:

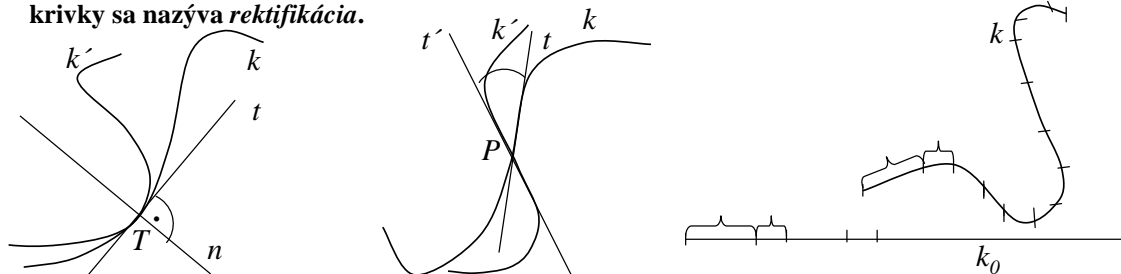
- parametricky $x = f(t)$, $y = g(t)$, $z = h(t)$, $t \in I$,
- explicitne $y = g(x)$, $z = h(x)$,
- implicitne $f(x, y) = 0$, $g(y, z) = 0$,
- graficky – množinou bodov $\{[x_1, y_1, z_1], \dots, [x_n, y_n, z_n]\}$.

Na modelovanie grafických kriviek používame metódy aproximácie a interpolácie, ktorých výsledkom sú napr. tzv. splajnové krivky.

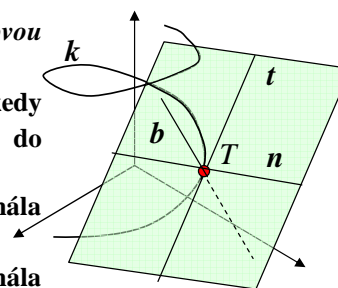
- **Dotyčnica** t krivky k – hovoríme, že v dotykovom bode T má s krivkou dvojbodový styk.
- **Asymptota** krivky je dotyčnica krivky v jej nevlastnom bode.
- **Normála** n rovinnej krivky je kolmica na dotyčnicu krivky v bode dotyku.

- ✓ Ak majú dve krivky spoločnú dotyčnicu v bode ich prieniku, hovoríme, že sa krivky v tomto bode dotýkajú.
- ✓ Pod uhlom kriviek v ich spoločnom bode rozumieme uhol ich dotyčníc v tomto bode.
- ✓ Oblúk krivky – je časť krivky ohraničená jej dvoma bodmi. Grafické určenie dĺžky oblúka krivky sa nazýva *rektifikácia*.

Priestorové krivky

- Každá rovina obsahujúca dotyčnicu priestorovej krivky je jej *dotykovou rovinou*.
- *Oskulačná rovina* je taká dotyková rovina priestorovej krivky, kedy krivka prechádza v bode dotyku z jedného polpriestoru určeného do druhého.
- Každá kolmica na dotyčnicu priestorovej krivky v bode dotyku je normála krivky a všetky normály ležia v tzv. *normálovej rovine*.
- Normála krivky ležiaca v oskulačnej rovine je *hlavná normála n* a normála na ňu kolmá je *binormála b*.
- Dotyčnica, hlavná normála a binormála v bode krivky tvoria *sprievodný trojhran* (niekedy nazývaný *Frenetov - Serretov trojhran*).

Plochy

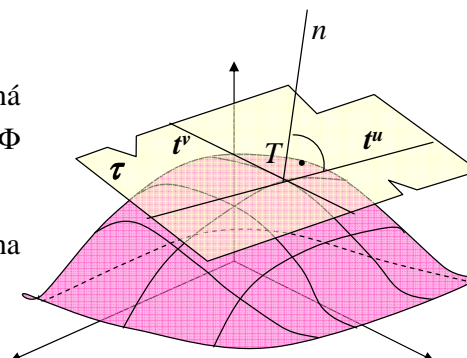
Plocha je dvojparametrická sústava bodov priestoru a možno ju vytvoriť pohybom takej krivky, ktorá nie je dráhou pohybu, pričom tvar pohybujúcej krivky sa môže meniť.

Vyjadrenie plôch:

- pametricky $x = f(u, v), y = g(u, v), z = h(u, v), (u, v) \in \Omega$,
- explicitne $z = f(x, y), (x, y) \in \Omega$,
- implicitne $F(x, y, z) = 0$,
- graficky – množinou bodov $\{[x_1, y_1, z_1], \dots, [x_n, y_n, z_n]\}$.

Modely grafických plôch môžu byť rôznych typov – napr. sieťové, izočiarové (napr. vrstevnicové), záplatové – pri ich výpočte používame metódy aproximácie a interpolácie.

- Krivka je na ploche, ak každý jej bod je na ploche.
- *Dotyková rovina* τ v bode T plochy Φ je tvorená všetkými dotyčnicami v bode T ku krivkám plochy Φ prechádzajúcim bodom T .
- *Normála n plochy* je kolmica v dotykovom bode na dotykovú rovinu plochy.

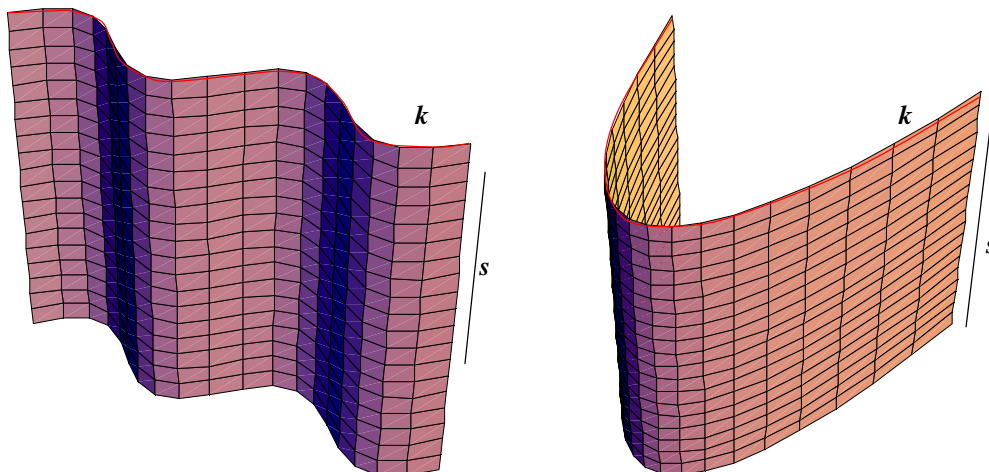
Jednoduché valcové plochy

Valcová plocha

Definícia: Nech k je krivka a s priamka, ktorej smer nepatrí žiadnej oskulačnej rovine krivky k . Potom všetky priamky, ktoré sú rovnobežné so smerom s a pretínajú krivku k tvoria **valcovú plochu Φ** .

Krivku k voláme **určujúca krivka** valcovej plochy Φ , priamky l voláme **tvoriace priamky**.

Poznámka: Podľa typu určujúcej krivky voláme valcové plochy napr. kružnicová, eliptická, parabolická a pod.

Základné pojmy z osvetlenia

Rovnobežné osvetlenie

Majme orientovanú priamku s – *smer osvetlenia* – každá orientovaná priamka s ňou rovnobežná je *svetelný lúč*.

Osvetlená časť útvaru je množina takých bodov $A \in U$, že polpriamka so začiatkom v A a opačnou orientáciou ako svetelný lúč má prázdny prienik s ostatnými útvarmi.

Stredové osvetlenie

Majme bod S – *stred osvetlenia* – každá polpriamka so začiatkom v S je svetelný lúč.

Osvetlená časť útvaru je množina takých bodov $A \in U$, že úsečka SA má prázdny prienik s ostatnými útvarmi.

Spoločné pojmy z osvetlenia

- Časť útvaru vo vlastnom tieni je množina bodov $A' \in U$, ktoré sú koncovými bodmi úsečiek AA' na svetelných lúčoch, pričom A je na osvetlenej časti útvaru U .
- Množina bodov útvaru U , ktorá oddeľuje osvetlenú časť útvaru a časť vo vlastnom tieni, voláme medza vlastného tieňa – m .
- Vrhnutý tieň útvaru U na útvar V je množina bodov $A^* \in V$, že $A \in U$, AA^* je svetelný lúč.
- Vrhnutý tieň medze vlastného tieňa je medza vrhnutého tieňa – m' .

